

AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

IM. BRONISŁAWA CZECHA

W KRAKOWIE

ANALIZA RYNKU
TURYSTYCZNEGO
BOLIWII

Karol Dukaczewski

SUM TiR, gr. T1

Nr indeksu: 38222

Rok 2010

Spis treści

WSTĘP.....	4
Rozdział I.....	5
Boliwia – informacje podstawowe.....	5
1.1 Wprowadzenie.....	5
1.2 Położenie.....	5
1.3 Historia.....	6
1.4 Ludność.....	7
1.5 Gospodarka.....	7
1.6 Ustrój.....	8
1.7 Warunki rozwoju turystyki.....	10
1.7.1 Warunki naturalne.....	10
1.7.3 Dostępność komunikacyjna.....	12
1.7.4 Regiony koncentracji ruchu turystycznego, atrakcje turystyczne.....	13
Rozdział II	16
Rynek recepcji turystycznej.....	16
2.1 Rynek Boliwii jako część regionu Ameryk w Międzynarodowym Ruchu Turystycznym.....	16
2.2 Liczba przyjazdów do Boliwii.....	17
2.3 Kierunki z których przyjeżdżają turyści.....	19
2.4 Profile turystów.....	22
2.5 Odwiedzane regiony.....	22
2.6 Cele przyjazdów.....	23
2.7 Środki lokomocji.....	24
2.8 Długość pobytu.....	29
2.9 Miejsca zakwaterowania.....	30
2.10 Dochody z turystyki przyjazdowej.....	31
Rozdział III	32
Rynek Emisji Turystycznej.....	32
3.1 Liczba i kierunki zagranicznych wyjazdów turystycznych.....	32
3.2 Profil turystów.....	34
3.3 Cele wyjazdów	36

3.5 Inne informacje.....	38
Rozdział IV.....	41
ZNACZENIE RYNKU TURYSTYCZNEGO KOSTARYKI DLA POLSKI.....	41
PODSUMOWANIE.....	41
Bibliografia.....	43
Spis Tabel:.....	43
Spis Rycin:.....	44
Spis wykresów:.....	45

WSTĘP

Przedmiotem niniejszej pracy jest przedstawienie rynku turystycznego Boliwii. Kraj ten jako cel wyjazdów turystycznych Polaków nie jest zbyt popularny. Powody ku temu są dość prozaiczne: aby dotrzeć do Boliwii należy przemierzyć samolotem Ocean Atlantycki. Jednak to dopiero początek wyprawy. Boliwia nie posiada międzynarodowego lotniska, na którym mogłyby lądować transatlantyczne odrzutowce. Samoloty takie lądują w Peru, skąd autobusem można przedostać się do Boliwii. Kolejnym problemem jest cena biletu, która poza sezonem turystycznym sięga 4000 PLN. Na miejscu pojawiają się kolejne trudności w postaci odmienności kultury, języka, klimatu, niebezpieczeństwa w postaci flory i fauny. Boliwia zatem na pewno nie jest miejscem do wypoczynku dla turystów pragnących luksusów, spokoju i leżenia na plaży.

Decyzja o wyborze kraju była dla mnie oczywista. Podczas pobytu w Turynie poznałem grupę Boliwijczyków, którzy przybyli do Włoch aby studiować w ramach programu Erasmus. Zachwyciła mnie ich pogoda ducha, sposób podejścia do życia, kuchnia, język i tradycje. Od tamtego czasu Boliwia jest mi bardzo bliska. Jestem zafascynowany dzikością i niedostępnością tego kraju skontrastowaną przez aglomeracje miejskie, w których wymieszana jest tradycja z nowoczesnością. Uważam, że cytata Alberta Einsteina najlepiej opisuje to, czym dla mnie jest Boliwia: „Najpiękniejszym, co możemy odkryć, jest tajemniczość”.¹

Praca podzielona jest na cztery rozdziały. Pierwszy zawiera ogólną prezentację kraju. Drugi opisuje recepcyjny rynek turystyczny. Trzeci rozdział analogicznie opisuje rynek emisji turystycznej. Ostatni rozdział poświęcony jest znaczeniu rynku turystycznego Boliwii dla Polski.

Podczas pisania pracy korzystałem z Multimedialnej Encyklopedii PWN, informacji zawartych na stronie Boliwijskiego Urzędu Statystycznego, portalu bolivia.pl, raportu UNWTO Tourism Highlights 2009, Biblioteki Kongresu USA, Magazynu National Geographic, Polskiego Instytutu Turystyki oraz z portali przedsiębiorstw turystycznych oferujących wycieczki do Boliwii.

¹ Albert Einstein, Das Schönste, was wir erleben können, ist das Geheimnisvolle. (niem.)

Rozdział I

Boliwia – informacje podstawowe

1.1 Wprowadzenie

Boliwia, także znana jako Tybet Ameryk z najwyższej położoną stolicą świata stolicą La Paz, o współrzędnych geograficznych $16^{\circ} 30' S$ i $68^{\circ} 10'$ sięgającą od 3600 do 4100 m n.p.m. jest krajem wielkich skrajności. W najniższym położonym centrum stolicy znajdują się biurowce oraz wille zamożnych ludzi, natomiast najwyższe położone dzielnice są chaotycznym zbiorowiskiem prowizorycznie wybudowanych domów tworzących labirynt slumsów. Boliwia to najbiedniejszy kraj Ameryki Południowej, w którym niesamowita bieda styka się na co dzień z ogromnym bogactwem. To miejsce, w którym tradycyjna roślina koki użytkowana przez Indian od wieków dzięki jej pozytywnemu oddziaływaniu na organizm, stała się powodem przestępstw i nieszczęścia ludzkiego, gdy została przerobiona na narkotyk przez białych. Boliwia przeraża i zachwyca jednocześnie. Jest przepięknym krajem, który dzięki swojemu naturalnemu pięknu oraz zasobom mineralnym mógłby stać się jednym z lepiej prosperujących państw Ameryki Południowej.

1.2 Położenie

Ryc. 1 Mapa Boliwii

Źródło: <http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/samerica/bo.htm>

Wielonarodowe Państwo Boliwia² jest krajem leżącym w Ameryce Południowej. Razem z Paragwajem jest jednym z dwóch krajów tego kontynentu nie posiadającym dostępu do morza. Boliwia posiada granice z następującymi krajami: od południa z Argentyną (832 km), na południowym wschodzie z Paragwajem (750 km), na wschodzie i północy z Brazylią (3423 km), od strony północno-zachodniej z Peru (1075 km) oraz Chile na południowym zachodzie (680 km). Powierzchnia Boliwii wynosi 1098581 km². Jest ona piątym pod względem wielkości krajem Ameryki Południowej. Stolic Boliwii jest miasto La Paz. Jest to najwyższej położona na świecie stolica sięgająca od 3600 do 4100 m n.p.m. Jest ona siedzibą rządu, natomiast konstytucyjną stolicą kraju jest Sucre. Językami urzędowymi w Boliwii są: hiszpański, keczua, guarani i ajmara.

1.3 Historia:

Boliwia ma za sobą burzliwą historię. Jednak postrzeganie jej wyłącznie jako siedziby rewolucjonistów i kacyków kokainowych jest mocno wyolbrzymione. Tereny obecnej Boliwii zamieszkane były przez kultury prekolumbijskie od około 20 000 lat. Pierwszą z wysoce rozwiniętych była kultura Tiahuanaco, której załóżkiem były tereny na południowym wybrzeżu jeziora Titicaca około II wieku p.n.e.. W XV wieku terytorium ludu Ajmara zostało podbite i włączone w obręb Państwa Inków. W XVI wieku hiszpańscy konkwistadorzy pod wodzą Francisco Pizarro dokonali podboju terenów obecnej Boliwii. Jako Górne Peru zostały one włączone do nowo powstałego Wicekrólestwa Peru, a następnie do Wicekrólestwa La Platy. Nazwa państwa – nadana mu po oderwaniu w ramach ruchu wyzwolenczego od Peru – pochodzi od nazwiska przywódcy tegoż ruchu Bolívara. W 1884r. na mocy traktatów pokojowych kończących tzw. Wojnę o saletrę, Boliwia straciła dostęp do Oceanu Spokojnego, co miało duży wpływ na jej późniejszą sytuację gospodarczą. Po kolejnej wojnie, tym razem z Brazylią, w 1903r. utraciła kauczukodajny region Acre. W latach 1932-1935 toczyła Wojny o Chaco, w wyniku których Boliwia straciła na rzecz Paragwaju 2/3 spornego terytorium. Kraj ten, bogaty w niewyobrażalnej urody krajobrazy, skarby spuścizny kolonialnej, barwne tubylcze kultury oraz pozostałości po tajemniczych cywilizacjach przeszłości, niezależnie od minionych politycznych konfliktów pozostaje jednym z najbardziej spokojnych, bezpiecznych i gościnnych w Ameryce Południowej.³

² Jest to prawidłowa nazwa tego kraju, w celu uzyskania większej przejrzystości tekstu używana będzie nazwa Boliwia.

³ http://www.lachmanski.pl/doc_practical_info/BOLIWIA.pdf,

1.4 Ludność

- **55%** - ludność indiańska (głównie Quechua i Aymara)
- **30%** - metysi oraz pozostała ludność mieszana (mulaci, zambosi)
- **10%** - biali, najczęściej pochodzenia europejskiego (kreole oraz osiedleńcy z okresu postkolonialnego)
- **5%** - pozostali (głównie czarnoskórzy i azjaci)⁴

Liczba ludności to 9827522 (w 2007 r.) co stawia Boliwię na 86 miejscu na świecie.

„Średnia gęstość zaludnienia 8 mieszk. na km²; ludność rozmieszczona nierównomiernie, ok. 3/4 zamieszkuje Andy (zwł. obszary powyżej 3000 m); ludność miejska stanowi 63% ogółu mieszk. (2003); gł. m.: La Paz, Santa Cruz, Cochabamba, Oruro, Potosí, Sucre; 42% czynnych zawodowo pracuje w rolnictwie, leśnictwie, rybołówstwie i myślistwie, 44% w usługach; 14% w przemyśle. Stopa bezrobocia wynosi 8% (2005) w terenach zurbanizowanych; powszechne jest zatrudnienie poniżej kwalifikacji.”⁵

1.5 Gospodarka⁶

Boliwia jest jednym z najbiedniejszych i najsłabiej rozwiniętych krajów Ameryki Łacińskiej. Jej PKB w 2007 roku wyniósł 4400 \$ USA na 1 mieszkańca. Według danych z 2006 roku pochodzących z Banku Światowego DNB na mieszkańca wyniósł 1010 \$ USA.

Podstawę gospodarki Boliwii stanowi górnictwo, przemysł petrochemiczny i rolnictwo. Boliwia jest czwartym wydobywcą cyny na świecie, posiada także złoża miedzi, wolframu, cynku, żelaza, złota oraz srebra. Na terenie Boliwii znajdują się także złoża ropy naftowej, która wykorzystywana jest głównie poprzez rodzimy rynek. Surowcem o większym znaczeniu jest gaz ziemny, który stanowi ważny surowiec eksportowy do sąsiadujących krajów m. in. Brazylii i Argentyny. Obecnie Boliwia zajmuje 15 miejsce na świecie wśród eksporterów tego surowca.

Rolnictwo w Boliwii jest podzielone ze względu na obszar występowania. Rolnictwo wysokogórskie w regionie Altiplano służy zaspokajaniu potrzeb lokalnej

⁴ <http://www.bolivia.pl/struktura%20rasowa.html>

⁵ <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo.php?id=4573817>

⁶ <http://www.bolivia.pl/podstawowe%20dane.html>

ludności, natomiast nizinny region boliwijskiego tropiku jest miejscem dynamicznego rozwoju tej dziedziny gospodarki, znacząco wpływającym na eksport żywności.

Pomimo występowania bogactw naturalnych Boliwia znajduje się w grupie najuboższych krajów świata (pod względem wielkości PKB na mieszkańca zajmuje 138 miejsce na świecie). Pod względem wielkości gospodarka Boliwii znajduje się na 93 miejscu na świecie.

1.6 Ustrój⁷⁸

Zgodnie z konstytucją z 1967 (wielokrotnie nowelizowana) Boliwia jest republiką, z prezydentem, wybieranym na 5-letnią kadencję (bez prawa reelekcji) w wyborach powszechnych bezwzględną większością głosów (lub wyłaniany przez Kongres Narodowy spośród 3 gł. kandydatów, jeśli żaden z nich nie uzyskał wymaganej większości głosów); jako głową państwa i szefem rządu. Głową państwa od grudnia 2005 roku jest prezydent Evo Morales (Juan Evo Morales Ayma) Władza ustawodawcza należy do pochodzącego z wyborów powszechnych 2-izbowego Kongresu Nar. (Izba Deputowanych — 130 osób i Senat — 27 osób) o 4-letniej kadencji. Władzę wykonawczą sprawuje prezydent i mianowany przezeń oraz odpowiedzialny przed nim rząd. Na czele wymiaru sprawiedliwości stoi Sąd Najwyższy.

Obecny kształt Flagi Narodowej Boliwii to wynik dekretu prezydenta Manuela Isidoro Belzu z 5 listopada 1851 roku. Flaga składa się z trzech, poziomych, równych części w kolorach (od góry) czerwonym, żółtym i zielonym, które symbolizują odpowiednio trzy królestwa: zwierząt, minerałów i roślin.

„Dekret prezydenta Belzu nie przewidywał umieszczania we fładze Godła Narodowego, niemniej stało się to zwyczajem - godło umieszcza się w centralnym punkcie flagi, w polu żółtym. Flaga bez godła nazywana jest Flagą Narodową. Flaga z samym godłem to Flaga Państwowa, zaś godło opatrzone dodatkowo w liście laurowe i oliwne tworzy Flagę Wojskową.

Aktualne Godło Narodowe Boliwii powstało 17 sierpnia 1825 roku (następnie dwukrotnie modyfikowane). Motywy militarne symbolizują walkę o wyzwolenie z kolonialnej zależności od Korony Hiszpańskiej, andyjski kondor, zrywający się do lotu, oraz Flagi Narodowe, to symbol powstania nowego kraju. Za kondorem widać liście

⁷ <http://www.bolivia.pl/podstawowe%20dane.html>

⁸ <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo.php?id=4573823>

laurowe i oliwne - symbole zwycięstwa i pokoju. Umieszczony w centrum godła, niebieski owal, zawiera skróconą nazwę kraju oraz 10 gwiazd, symbolizujących dziewięć aktualnych departamentów oraz dziesiąty, utracony na rzecz Chile departament *Litoral*, otwierający niegdyś Boliwii dostęp do morza - Boliwia nigdy oficjalnie nie zaakceptowała tej straty. Wnętrze owalu przedstawia wschodzące słońce - źródło duchowości Boliwii, Srebrną Górę z Potosí oraz budynek Mennicy - symbole bogactwa mineralnego kraju. Na pierwszym planie widać drzewo chlebowe, snop zboża i białą alpaka - symbole bogactwa przyrody.”⁹

Hymn jest integralną częścią narodu budzącą często uczucie dumy, honoru, tożsamości. **Canción Patriótica** (*Pieśń patriotyczna*) to hymn państwowy Boliwii. Został przyjęty w roku 1852. Słowa napisał José Ignacio de Sanjinés, a muzykę skomponował Leopoldo Benedetto Vincenti.

Ryc. 2 Flaga Boliwii

Źródło: http://www-personal.umich.edu/~sarhaus/courses/UP402_696_f2002/dfburt/html/bolivia-flag.gif

⁹ <http://www.bolivia.pl/symbole.html>

Ryc. 3 Godło Boliwii

Źródło: <http://www.bolivia.pl/images/Escudo-de-Bolivia.gif>

1.7 Warunki rozwoju turystyki

1.7.1 Warunki naturalne

Powierzchnia kraju jest wyżynno-górzysta. Na południowym-zachodzie ciągną się Andy Boliwijskie składające się z trzech pasm górskich: Kordyliery Zachodniej (Sajma 6520 m n.p.m.), Kordyliery Środkowej i Kordyliery Wschodniej. W Boliwii występują liczne stożki wulkaniczne. Pomiędzy dwoma pasmami Andów, na wysokości ok. 3500-4500 m n.p.m. położony jest wysokogórski, równinny płaskowyż - Altiplano (Puna Boliwijska). Najwyższy szczyt kraju to Cerro Illimani (6882 m n.p.m.). Boliwia jest obszarem aktywnie sejsmicznym. Do trzęsienia ziemi o sile 8,2 stopni w skali Richtera doszło w czerwcu 1994. Występują częste wybuchy wulkanów. Na wschodzie i północy rozciąga się Nizina Boliwijska, Gran Chaco i Nizina Amazonki.

1.7.2

Klimat¹⁰

Boliwia stanowi pod względem klimatycznym swoisty fenomen, gdyż jej granice obejmują tereny reprezentujące w zasadzie wszystkie podstawowe typy klimatyczne: od

¹⁰ <http://www.bolivia.pl/klimat.html>

klimatu tropikalnego panującego na nizinym dorzeczu Amazonki, po arktyczny klimat pokrytych wiecznym śniegiem szczytów Andów. Większość obszarów kraju charakteryzuje się niewielką zmiennością klimatyczną na przestrzeni roku, lecz jednocześnie dużą nieprzewidywalnością pogody.

Warunki klimatyczne panujące w poszczególnych regionach Boliwii to przede wszystkim wynik położenia geograficznego (bliskość równika) oraz wysokość nad poziomem morza. Reszta czynników to różnorodność ukształtowania terenu, aktywność pasatów, arktycznych wiatrów południowych i fenomenu El Niño. Temperatury w poszczególnych regionach Boliwii zależą przede wszystkim od wysokości względnej terenu i charakteryzują się umiarkowanymi różnicami w poszczególnych porach roku. Na większości obszarów obfite opady występują latem (na półkuli południowej lato trwa od grudnia do marca) oraz w północnej części kraju. Pora deszczowa rozpoczyna się w listopadzie i utrzymuje się do marca. Charakteryzuje się wysokimi temperaturami i wysoką wilgotnością.

Na nizinach znajdujących się na północy i wschodzie kraju panuje wilgotny klimat tropikalny, który charakteryzują wysokie temperatury w ciągu całego roku, wysoki wskaźnik opadów oraz wysoka wilgotność. Średnia temperatura roczna oscyluje wokół 30°C. Wiatry pochodzące z niziny amazońskiej przynoszą obfite opady, nierzadko burze.

Niziny położone w centralnej części kraju charakteryzuje klimat tropikalny wilgotny lub suchy (w zależności od pory roku).

Na południu kraju, w regionie Chaco, panuje klimat subtropikalny, suchy. W styczniu północne wiatry przynoszą opady i wilgoć jednak pozostałe miesiące są zazwyczaj suche, dni gorące, a noce chłodne. Najwyższa temperatura powietrza w Boliwii wyniosła 47°C i została odnotowana właśnie na terenie Chaco. Południowe wiatry mają istotny wpływ na klimat Chaco, ich przybycie zwiastują zwykle burze.

Temperatury i natężenie opadów w **górskiej części** Boliwii charakteryzuje się znaczną różnorodnością. Region Yungas to obszar na który oddziałują silnie wilgotne i deszczowe wiatry z tropikalnej północy, przynoszące rocznie opady o natężeniu około 1500 mm.

Górskie doliny Cordillera Oriental cechują umiarkowane temperatury i średnie, roczne opady wielkości 640 - 760 mm. Temperatury andyjskie są tym niższe, im wyższa jest wysokość nad poziomem morza. Opady śniegu pojawiają się począwszy od wysokości 2000 m n.p.m. Powyżej 5500 m n.p.m. panuje klimat polarny i występują lodowce. Najwyższe szczyty górskie przyjmują postać śnieżnych pustkowi charakteryzujących się silnymi wiatrami.

Na andyjskim płaskowyżu Altiplano, nawiedzanym przez silne, zimne wiatry, panuje klimat zimny i suchy, który cechują duże różnice temperatur dnia i nocy oraz ilość opadów malejąca z północy na południe kraju. Średnia temperatura w ciągu dnia wynosi zwykle od 15 do 20°C, choć latem może dochodzić do 27°C. Po zmroku temperatura gwałtownie spada i często zbliża się do 0°C.

Na wybrzeżu najwyżej położonego, żeglownego jeziora Titicaca panuje klimat umiarkowany, choć przymrozki zdarzają się praktycznie każdego miesiąca, a opady śniegu nie należą do rzadkości.

Około 40% obszaru Boliwii pokryte jest lasami deszczowymi, 25% stanowią łąki i pastwiska, 20% to tereny pustynne i półpustynne, wody śródlądowe i użytki rolne zajmują po 2 %, 11% kraju to pozostałe tereny.

1.7.3 Dostępność komunikacyjna¹¹

Wielce zróżnicowana budowa geologiczna kraju sprawia, że transport lądowy jest znacznie utrudniony poprzez występowanie naturalnych barier w postaci dużych różnic w poziomie terenu, lawin, powodzi itp. W Boliwii istnieje ponad 60000 km dróg, jednak jedynie 4000 km stanowią drogi asfaltowe. Pewnego rodzaju atrakcją jest najbardziej niebezpieczna droga świata prowadząca z La Paz do Coroico.

System kolejowy Boliwii to 4300 km trakcji. Jednakże nie jest to spójny system, a raczej osobne sieci kolejowe podzielone na regiony wschodnich nizin i zachodnich wyżyn. Sieć wschodnia łączy region Santa Cruz z Argentyną i Brazylią, system zachodni z Chile.

Transport wodny: port na rzece Puerto aguirre zlokalizowany na granicy z Brazylią na rzece Paraguay jest głównym portem łączącym wewnętrzny system rzeczny Boliwii z

¹¹ Biblioteka kongresu USA, Oddział Badań Federalnych, studium kraju Boliwia

wodami międzynarodowymi. Boliwia posiada ponad 14000 km rzek na których możliwa jest żegluga. Główną arterią wodną jest rzeka Paraguay.

Lotnictwo: Boliwia posiada ponad 1000 lotnisk rozciągniętych na całym terytorium kraju. Pośród wszystkich lotnisk jedynie 16 z nich posiada pasy startowe o utwardzonej nawierzchni, większość z lotnisk ma charakter lokalny. Boliwijskie lotniska międzynarodowe nie mają bezpośredniego połączenia z lotniskami z innych kontynentów, a jedynie z krajami położonymi w Ameryce Południowej.

1.7.4 Regiony koncentracji ruchu turystycznego, atrakcje turystyczne¹²¹³

Nie istnieją oficjalne dane dotyczące rozkładu ruchu turystycznego w Boliwii. Analizując oferty biur turystycznych można dojść do wniosku, że ruch turystyczny w Boliwii koncentruje się w okolicach dużych miast od miejscowości Tarija na południu a następnie kierując się na południe przez Uyuni, Potosi, Sucre, Oruro, Cochabambe, La Paz oraz Jezioro Titicaca. Boliwijskie Rezerваты i Parki Narodowe rozmieszczone na całej powierzchni kraju również stanowią atrakcje turystyczne. Należy jednak pamiętać, że mamy tu do czynienia z dżunglą, także możliwości uprawiania turystyki są znacznie ograniczone.

Wybrane miejsca warte odwiedzenia to:

Sucre: konstytucyjna stolica Boliwii położona 2700 m. n.p.m. Było niegdyś małą osadą indiańską o nazwie Charcas. Jest jednym z najpiękniejszych miejsc w Boliwii, jest wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Zachwyca kolonialnym charakterem, hiszpańską architekturą, jest bardzo często odwiedzane przez turystów.

Ryc. 4 La Paz

¹² <http://www.wakacjehprzewodnikiem.pl/ameryka-poludniowa/boliwia-przewodnik.html>

¹³ National Geographic Polska, nr 2 luty 2009, s. 1 “Altplano – tam, gdzie Boliwia sięga nieba”

Źródło: http://laniel.free.fr/INDEXES/GraphicsIndex/LA%20PAZ%202/La_Paz_400.jpg

La Paz: administracyjna stolica Boliwii, najwyżej położona stolica na świecie, leżąca w Andach Środkowych. Miasto oprócz unikalnego położenia zachwyca tradycją, niewielkimi rynekczkami i bardzo rozrzedzonym powietrzem, dzięki czemu w La Paz „pożary same gasną”. Miejsca warte odwiedzenia to: Sagarnaga Street (główna arteria miasta, przy której znajduje się mnóstwo hoteli, sklepików z pamiątkami i restauracji, Rynek Czarownic oferujący różne magiczne mikstury i afrodyzjaki czy też muzea Sztuki Nowoczesnej, Instrumentów Muzycznych i Kokainy. W mieście jest również mnóstwo punktów widokowych (bardzo popularnych wśród turystów).

Potosi: inaczej Cerro Rico czyli bogata góra. Położone na wysokości 4000 m. n.p.m. jest uważane za najwyżej położone miasto na świecie. Kiedyś miasto było również najbogatsze na świecie, dzięki pokładom srebra wydobywanym przez górników. Po wyczerpaniu złóż srebra miastu groziło bankructwo. Zostało ono uratowane dzięki odnalezieniu złóż cyny. Do jednych z najczęściej odwiedzanych miejsc w regionie należy Cero Rico. Możliwe jest obejrzenie z niej panoramy miasta a także zwiedzenie kopalni cyny.

Coroico: miejsce, które oferuje nieco ciszy i spokoju w wygodnych hotelach i restauracjach, jak również ekstremalne przeżycia związane z wycieczkami: kajakowymi, rowerowymi czy konnymi. Największą atrakcją jest wyprawa do doliny rzeki Yolosa, gdzie możliwe jest obserwowanie dzikiej boliwijskiej przyrody.

Tihuanaco: największy ośrodek kultury Gór Andów, wpisany na listę UNESCO. Położony w pobliżu jeziora Titicaca na wysokości 3800 m. n.p.m. Nie są znane źródła powstania ani upadku tego wspaniałego miasta. Podczas swojej świetności było to prężnie rozwijające się miasto, silnie oddziałujące na cały obszar Ameryki andyjskiej, od północy Chile po północne wybrzeża Peru. Obecnie w mieście prowadzone są prace archeologiczne, dzięki którym odnaleziono wiele naczyń i przedmiotów codziennego użytku, dzięki którym możliwe jest lepsze poznanie ówczesnej kultury.

Solnisko Salar de Uyuni: pozostałości po wyschniętym jeziorze na płaskowyżu Altiplano. Jego powierzchnia to 10582 km². Jest to największe solnisko świata a zarazem jeden z najbardziej płaskich obszarów na świecie. Różnica wysokości na całej powierzchni solniska wynosi jedynie 41 cm. Pośród wszystkich ciekawych miejsc na solnisku najwięcej

uwagi przyciągają gorące źródła, cmentarz pociągów (skupisko starych kolei) oraz wyspy solne (formacje solne ukształtowane przez wiatr).

Ryc. 5 Plywająca wyspa na jeziorze Titicaca

Źródło: http://www.bylandwaterandair.com/images/peru/islas_flotantes_lago_titicaca.jpg

Jezioro Titicaca: podobnie jak wiele miejsc w Boliwii, jest to najwyżej na świecie położone żeglowne jezioro. Jego długość to 250 km, a szerokość 97 km z głębokością przekraczającą 170 m. Złożone z Lago Huinaymarca i Lago Chucuito połączonych cieśniną Tizuina. Na jeziorze można spotkać wiele pływających wysepek, z których większość jest zamieszкана. Najczęściej odwiedzana przez turystów jest wyspa słońca (isla del sol), gdzie według legend Inków narodzili się pierwsi Inkowie.

Carretera de muerte czyli droga śmierci. Jest to droga łącząca stolicę La Paz z miejscowością La Cumbre. Wybudowana w latach 1932-1935 była przez wiele lat jedyną drogą łączącą północną Boliwię ze stolicą. Trasa zbiera krwawe żniwo, ginie na niej bowiem ponad 200 osób każdego roku. Różnica wysokości na trasie wynosi 3600 metrów na odcinku 64 km. Brak asfaltu, barier zabezpieczających, szerokość zaledwie 3,2 m, ostre zakręty, zwężenia nad przepaściami i zagrożenie lawinowe to czynniki wystarczające aby droga ta została okrzykniętą najbardziej niebezpieczną drogą na świecie.

Rozdział II

Rynek recepcji turystycznej

2.1 Rynek Boliwii jako część regionu Ameryk w Międzynarodowym Ruchu Turystycznym

Tabela 1 Przyjazdy turystów w regionie Ameryki Źródło: UNWTO Tourism Highlights 2009 Edition

Major destinations	Series ¹	International Tourist Arrivals					
		(1000)			Change (%)		Share (%)
		2006	2007	2008*	07/06	08*/07	2008*
Americas		135,791	142,866	147,037	5.2	2.9	100
Argentina	TF	4,173	4,562	4,665	9.3	2.3	3.2
Aruba	TF	694	772	827	11.2	7.1	0.6
Bahamas	TF	1,601	1,528	1,463	-4.6	-4.2	1.0
Barbados	TF	563	575	568	2.1	-1.2	0.4
Bolivia	TF	521	573	594	9.9	3.7	0.4
Brazil	TF	5,017	5,026	5,050	0.2	0.5	3.4
Canada	TF	18,265	17,931	17,128	-1.8	-4.5	11.6
Chile	TF	2,253	2,507	2,699	11.3	7.7	1.8
Colombia	VF	1,053	1,195	1,222	13.5	2.2	0.8
Costa Rica	TF	1,725	1,980	2,089	14.8	5.5	1.4
Cuba	TF	2,150	2,119	2,316	-1.4	9.3	1.6
Dominican Rep.	TF	3,965	3,980	3,980	0.4	0.0	2.7
Ecuador	VF	841	937	1,005	11.5	7.2	0.7
El Salvador	TF	1,279	1,339	1,385	4.7	3.5	0.9
Guatemala	TF	..	1,448	1,527	..	5.4	1.0
Honduras	TF	739	831	899	12.6	8.2	0.6
Jamaica	TF	1,679	1,701	1,767	1.3	3.9	1.2
Mexico	TF	21,353	21,370	22,637	0.1	5.9	15.4
Nicaragua	TF	749	800	858	6.8	7.2	0.6
Panama	TF	843	1,103	1,293	30.8	17.2	0.9
Peru	TF	1,721	1,916	2,058	11.4	7.4	1.4
Puerto Rico	TF	3,722	3,687	3,894	-0.9	5.6	2.6
United States	TF	50,977	55,986	58,030	9.8	3.6	39.5
Uruguay	TF	1,749	1,752	1,921	0.2	9.7	1.3
Venezuela	TF	748	771	745	3.0	-3.4	0.5

Źródło: UNWTO Tourism Highlights 2009 Edition

Argentina, Bolivia, Brazil, Chile, Colombia, Ecuador, French Guyana, Guyana, Paraguay, Peru, Suriname, Uruguay, Venezuela to kraje wchodzące w skład regionu Amerykańskiego, subregionu Ameryki południowej. Według danych UNWTO z 2008 roku region ten odwiedziło 20.783 mln turystów¹⁴. Boliwia niestety nie została wyszczególniona w tej edycji barometru, jednak z danych pochodzących z UNWTO Tourism Highlights wynika, że w 2008 roku Boliwię odwiedziło 573 tys. turystów zagranicznych. Udział przyjazdów w wysokości 2,76% na tle subregionu Ameryki Południowej stawia Boliwię zaledwie na 8 miejscu względem pozostałych krajów. Na tle

¹⁴ Barometr Światowej Turystyki UNWTO, edycja 7, nr 3 październik 2009

całego regionu Ameryki Południowej Boliwia wypada jeszcze słabiej, bowiem skupia jedynie 0.4% ruchu turystycznego regionu.

2.2 Liczba przyjazdów do Boliwii

Tabela 2 Wskaźniki przyjazdów turystycznych do Boliwii

56.1 BOLIVIA: INDICADORES DE TURISMO

VARIABLES	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
TURISMO RECEPTOR										
Miles de Turistas	342	319	316	334	427	480	524	515	572	594
Ingresos de divisas										
Millones de dólares	87	68	76	101	166	192	239	201	326	375
TURISMO EMISOR										
Miles de Turistas	253	201	222	217	304	346	386	465	526	589
Egresos de divisas										
Millones de dólares	75	77	83	80	139	164	186	226	385	381
LLEGADA DE TURISTAS EXTRANJEROS										
POR MODO DE TRANSPORTE										
Miles de personas										
TOTAL	342	319	316	334	427	480	524	515	572	593
Aire	236	233	208	199	222	240	267	242	247	223
Carretero	91	73	95	123	197	232	250	266	321	365
Ferrocarril	10	8	10	10	7	6	6	6	3	4
Fluvial-Lacustre	5	6	4	2	1	2	1	1	1	1

LLEGADA DE TURISTAS EXTRANJEROS

POR PAIS DE ORIGEN

Miles de personas

TOTAL	342	319	316	334	427	480	524	515	569	588
Europa	117	120	123	124	130	155	168	164	170	173
Norteamérica	49	50	49	49	58	61	67	64	66	69
Japón	8	7	6	7	5	4	5	4	6	7

COMUNIDAD ANDINA	68	53	56	63	141	167	188	196	199	203
Colombia	5	5	5	7	11	10	11	10	13	13
Ecuador	3	3	3	5	8	6	7	7	7	8
Perú	60	45	48	51	122	151	170	179	179	182
Venezuela										
Otros	100	89	82	91	93	93	96	87	128	136

FUENTE:

Instituto Nacional de Estadística

Ingresos y egresos de divisas_Banco Central de Bolivia

ELABORACIÓN: COMUNIDAD ANDINA, Secretaría General,
Proyecto Estadística

Źródło: Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Powyższa tabela jest zestawieniem ruchu turystycznego w Boliwii na przełomie 9 lat do roku 2008. Przedstawia ona w kolejności:

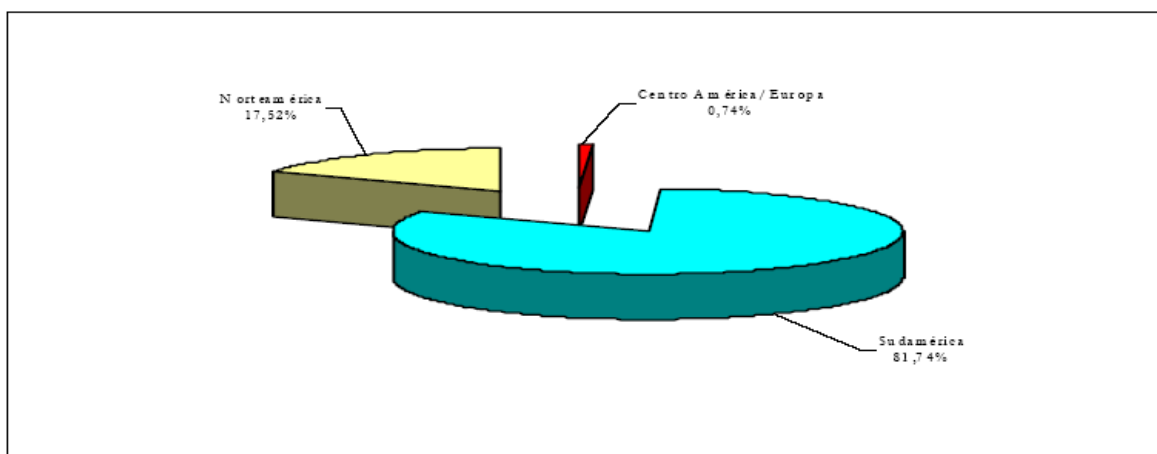
- Turystykę recepcyjną:
 - ilość turystów w tysiącach
 - przyływ dewiz w milionach dolarów
- turystykę emisyjną

- ilość turystów w tysiącach
- przyływ dewiz w milionach dolarów
- Przyjazdy turystów zagranicznych ze względu na rodzaj transportu
 - Całkowita liczba turystów w tysiącach
 - Drogą lotniczą
 - Drogą lądową
 - Koleją
 - Drogą wodną (rzeczno-jeziorną)
- Przyjazdy turystów zagranicznych ze względu na kraj pochodzenia
 - Całkowita liczba turystów w tysiącach
 - Z Europy
 - Z Ameryki Północnej
 - Z Japonii
 - Ze Wspólnoty Andyjskiej:
 - Colombia
 - Ecuador
 - Peru
 - Venezuela
 - Inne

2.3 Kierunki z których przyjeżdżają turyści

Wyk. 1 Przyjazdy turystów zagranicznych ze względu na miejsce pochodzenia w 2008 roku

BOLIVIA: LLEGADA DE VIAJEROS INTERNACIONALES, POR ORIGEN, 2008(p)
(En porcentaje)

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA

Źródło: http://www.ine.gov.bo/pdf/actest/AE_2009_855.pdf, Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Udział procentowy przylotów pasażerów ze względu na miejsce pochodzenia przedstawia się następująco: 81,74% przylotów to loty z krajów Ameryki Południowej, 17,52% z Ameryki Północnej i zaledwie 0,74% z Europy.

Dodać można, że w roku 2008 linie lotnicze pochodzące z krajów Ameryki Południowej przetransportowały 325226 podróżnych, natomiast w 2007 roku 362923. Odnotowano zatem spadek ilości podróżnych o 10,39%.

Tabela 3 Kraje z których przyjeżdżają turyści do Boliwii oraz częstotliwość odwiedzin

TURISMO RECEPTOR: NUMERO DE VECES QUE VISITARON ANTERIORMENTE BOLIVIA, SEGÚN PRINCIPAL PAÍS DE RESIDENCIA, 2003 (En porcentaje)							
PAÍS	NUNCA	1 VEZ	2 VECES	3 VECES	4 A 10 VECES	MÁS DE 10 VECES	TOTAL
GENERAL	56,1	7,7	10,8	7,5	14,6	3,3	100,0
Alemania	74,8	6,2	7,5	2,3	7,3	1,8	100,0
Argentina	29,9	7,5	16,8	14,2	25,9	5,8	100,0
Australia	93,0	3,2	2,5	0,0	1,3	0,0	100,0
Brasil	39,2	9,3	12,5	9,4	22,8	6,8	100,0
Chile	32,8	8,0	14,5	13,7	25,3	5,7	100,0
España	69,5	6,6	9,9	6,6	7,3	0,0	100,0
Estados Unidos	48,3	8,8	9,8	8,3	19,3	5,5	100,0
Francia	83,9	4,6	6,7	1,8	3,0	0,0	100,0
Italia	77,2	7,1	8,7	3,7	2,9	0,4	100,0
Perú	34,2	8,7	17,7	11,1	25,5	2,7	100,0
Reino Unido	85,7	4,1	5,1	2,4	2,4	0,2	100,0
Suiza	69,2	10,1	6,3	5,7	7,5	1,3	100,0

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO

Źródło: <http://www.turismoruralbolivia.com/img/encuestagasto.pdf>,

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Z wymienionych krajów do Boliwii najczęściej w charakterze turystów jeżdżą obywatele sąsiadujących państw, tzn. Argentyny, Brazylii, Chile i Peru a także USA. Ponad 20% ze wszystkich obywateli tych krajów odwiedzających Boliwię było tam już ponad 10 razy w przeszłości. Niestety ponad 50% osób pochodzących z wymienionych krajów nigdy nie było w Boliwii.

2.4 Profile turystów

Tabela 4 Struktura turystów zagranicznych według tego z kim podróżują turyści

TURISMO RECEPTOR: SITUACION DE VIAJE, SEGUN PAIS Y REGION DE RESIDENCIA, 2003 (En porcentaje)				
PAÍS Y REGIÓN	EN FAMILIA	EN GRUPO	SOLO	TOTAL
GENERAL	25,0	17,1	57,9	100,0
Alemania	35,1	20,3	44,7	100,0
Argentina	9,5	15,4	75,1	100,0
Australia	48,4	21,7	29,9	100,0
Brasil	14,6	11,9	73,4	100,0
Chile	14,9	8,0	77,1	100,0
España	32,1	14,6	53,3	100,0
Estados Unidos	21,6	20,1	58,2	100,0
Francia	42,1	19,8	38,1	100,0
Italia	40,7	16,2	43,2	100,0
Perú	10,1	28,3	61,7	100,0
Reino Unido	40,8	15,5	43,7	100,0
Suiza	31,4	25,8	42,8	100,0
Sudamérica	14,3	17,7	68,0	100,0
Norteamérica	29,0	19,2	51,8	100,0
Centroamérica	27,3	8,0	64,8	100,0
Europa	39,9	16,8	43,3	100,0
Asia	36,6	14,8	48,6	100,0
Oceanía	42,3	15,4	42,3	100,0
África	30,8	15,4	53,8	100,0

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO

Źródło: <http://www.turismoruralbolivia.com/img/encuestagasto.pdf>,

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Większość podróży do Boliwii to podróże indywidualne (solo). Podróże z rodziną oraz wyjazdy grupowe zajmują 25% i 17,1% wszystkich przyjazdów.

2.5 Odwiedzane regiony

Informacje na temat odwiedzanych regionów znajdują się w podpunkcie 2.8. Tabela tam zamieszczona opisuje procentowy udział przyjazdów do danego regionu oraz średnią ilość pobytu w każdym regionie w dniach.

2.6 Cele przyjazdów

Tabela 5 Motywy przyjazdów turystów do Boliwii

Cuadro Nº 1 TURISMO RECEPTOR, SEGÚN MOTIVO DE VIAJE, 2003 (En porcentaje)	
MOTIVO DE VIAJE	PARTICIPACIÓN PORCENTUAL
GENERAL	100,0
Asistencia a ferias	3,4
Negocios	3,1
Congresos y/o Seminarios	4,2
Deportes	1,0
Estudios	1,7
Investigación y Desarrollo	2,8
Motivos Religiosos	1,5
Trabajos Eventuales	10,4
Vacaciones	56,1
Visitas a Familiares o Amigos	12,7
Otros ⁽¹⁾	3,1

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO
BANCO CENTRAL DE BOLIVIA

Źródło: Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Ponad połowę przyjazdów do Boliwii stanowią przyjazdy związane z wypoczynkiem wakacyjnym, następnie w kolejności z wynikiem 12,7% są przyjazdy związane z odwiedzinami rodziny i znajomych, trzecie w kolejności są przyjazdy w celu podjęcia pracy tymczasowej – 10,4% przyjezdnych. Motywem podróży występującym najrzadziej jest chęć uprawiania sportu z zaledwie 1% wszystkich przyjezdnych.

Tabela 6 Rodzaje aktywności turystycznej w Boliwii turystów z różnych krajów

Cuadro N° 10 TURISMO RECEPTOR: ACTIVIDADES REALIZADAS EN BOLIVIA, SEGÚN PAÍS Y REGIÓN DE RESIDENCIA, 2003 (En porcentaje)								
PAÍS Y REGIÓN	EXCURSIONES	VISITA A RUINAS ARQUEOLÓGICAS	NAVEGAR RÍOS	ACTIVIDADES CULTURALES	RECREACIÓN	TURISMO DE AVENTURA ⁽¹⁾	OTROS ⁽²⁾	TOTAL
GENERAL	5,4	14,1	6,4	19,4	31,2	1,1	22,4	100,0
Alemania	4,7	17,6	9,4	24,9	25,9	0,9	16,6	100,0
Argentina	2,3	5,3	2,0	7,5	47,6	0,5	34,8	100,0
Australia	8,2	22,0	9,9	25,9	24,8	1,1	8,2	100,0
Brasil.	1,2	8,0	3,9	12,8	36,6	1,4	36,1	100,0
Chile	1,6	4,0	3,6	12,8	26,3	0,8	51,0	100,0
España	5,0	14,7	7,3	22,0	26,2	1,3	23,5	100,0
Estados Unidos	5,7	13,8	3,9	18,1	33,9	0,8	23,9	100,0
Francia	8,0	22,2	7,3	25,8	22,7	0,9	13,3	100,0
Italia	6,1	20,3	8,5	22,2	27,0	1,7	14,2	100,0
Perú	3,1	9,1	5,4	17,1	39,6	1,4	24,3	100,0
Reino Unido	8,6	20,5	8,6	25,5	24,5	1,3	11,1	100,0
Suiza	7,5	16,6	11,3	25,0	28,4	1,9	9,4	100,0
Sudamérica	2,3	11,7	5,6	19,0	34,2	2,1	25,2	100,0
Norteamérica	6,8	16,3	7,3	22,4	30,0	1,7	15,6	100,0
Centroamérica	2,1	6,4	0,0	19,9	36,2	1,4	34,0	100,0
Europa	8,8	18,7	9,6	24,3	24,9	1,1	12,6	100,0
Asia	10,7	12,5	11,1	18,8	30,3	1,1	15,5	100,0
Oceanía	8,9	17,9	12,5	17,9	26,8	1,8	14,3	100,0
África	4,3	8,7	17,4	13,0	43,5	4,3	8,7	100,0

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO

Źródło: Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)
<http://www.turismoruralbolivia.com/img/encuestagasto.pdf>

31,2% wszystkich przyjezdnych turystów jest nastawiona podczas przyjazdu do Boliwii na rekreację. 22,4% turystów wybiera inne formy spędzenia czasu. Na 3 miejscu znaleźli się turyści oddający się działalności kulturalnej. Inne formy aktywności zamieszczone w tabeli to: wycieczki, zwiedzanie ruin i wykopalisk archeologicznych, żegluga rzeczna i turystyka przygodowa.

2.7 Środki lokomocji

Do Boliwii można dostać się za pomocą transportu lotniczego, kolejowego, drogowego oraz wodnego. Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące przyjazdów krajowych i międzynarodowych sklasyfikowane według rodzaju transportu.

Tabela 7 Międzynarodowy przepływ osób podróżujących drogą lądową w latach 2008 - 2009

BOLIVIA: FLUJO DE VIAJEROS INTERNACIONAL VÍA CARRETERA, SEGÚN TIPO DE VIAJERO, 2008- 2009(p)

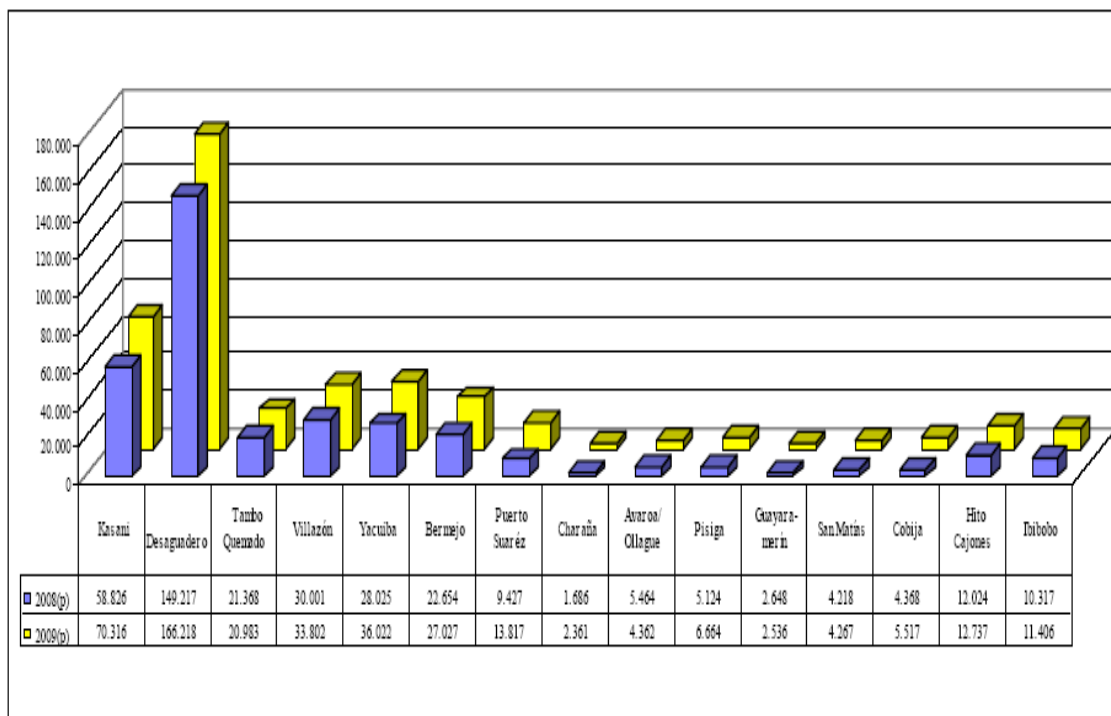
FLUJO / TIPO DE VIAJERO	2008	PARTICIPACIÓN PORCENTUAL	2009	PARTICIPACIÓN PORCENTUAL	VARIACIÓN PORCENTUAL
TOTAL	1.285.130	100,00	1.454.018	100,00	13,14
Nacionales	668.830	52,04	746.421	51,34	11,60
Extranjeros	616.300	47,96	707.597	48,66	14,81
Llegada	644.288	50,13	734.876	50,54	14,06
Nacionales	278.921	21,70	316.541	21,77	13,49
Extranjeros	365.367	28,43	418.335	28,77	14,50
Salida	640.842	49,87	719.142	49,46	12,22
Nacionales	389.909	30,34	429.880	29,56	10,25
Extranjeros	250.933	19,53	289.262	19,89	15,27

Źródło: http://www.ine.gov.bo/pdf/boletin/NP_2010_26.pdf, Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

W roku 2009 drogą lądową do Boliwii przybyło 734876 podróżnych, o 14,06% więcej niż w roku 2008 kiedy liczba ta wyniosła 644288 osób. Z całego przepływu osób na granicach, który wyniósł 1454018 osób, 50,54% stanowili przyjezdni. W okresie analizy turystyka recepcyjna zwiększyła się o 14,50% w stosunku do roku 2008.

Wyk. 1 Przyjazdy zagranicznych podróżnych drogą lądową na przejściach granicznych w latach 2008 – 2009 w poszczególnych przejściach granicznych

BOLIVIA: LLEGADA DE VIAJEROS EXTRANJEROS VÍA CARRETERA POR FRONTERAS, 2008 - 2009^(p)
(En número de viajeros)

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
(p): Preliminar

Źródło: http://www.ine.gov.bo/pdf/boletin/NP_2010_26.pdf, Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Dwa przejścia graniczne wykazują szczególnie wzmożony ruch. Zarówno Desaguadero jak i Kasani, jest położone są granicy z Peru obok jeziora Titicaca. Titicaca (hiszp. Lago Titicaca) jest to drugie pod względem wielkości jezioro w Ameryce Południowej, położone w północnej części zagłębienia Altiplano, pomiędzy wschodnimi i zachodnimi pasmami Andów (obszar Andów Środkowych) na terenie Peru i Boliwii. Jest to najwyżej położone jezioro żeglowne dla dużych statków i zarazem największe jezioro

wysokogórskie na Ziemi. Lokalizacja tych przejść granicznych oraz wielka popularność i stopień wykorzystania jeziora są głównym powodem wzmożonego ruchu w tych dwóch przejściach granicznych.

Tabela 8 Międzynarodowy przepływ osób podróżujących drogą lotniczą w latach 2007 - 2008

BOLIVIA: FLUJO INTERNACIONAL DE VIAJEROS VÍA AÉREA, POR TIPO DE VIAJERO, 2007 - 2008(P)

TIPO DE VIAJERO	2007		2008		VARIACIÓN PORCENTUAL
	Viajeros	Participación porcentual	Viajeros	Participación porcentual	
TOTAL	853.727	100,00	790.319	100,00	(7,43)
Nacionales	362.457	42,46	347.428	43,96	(4,15)
Extranjeros	491.270	57,54	442.891	56,04	(9,85)
Llegadas	407.784	47,77	382.802	48,44	(6,13)
Nacionales	161.050	18,86	159.389	20,17	(1,03)
Extranjeros	246.734	28,90	223.413	28,27	(9,45)
Salidas	445.943	52,23	407.517	51,56	(8,62)
Nacionales	201.407	23,59	188.039	23,79	(6,64)
Extranjeros	244.536	28,64	219.478	27,77	(10,25)

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADISTICA
(p). Preliminar

Źródło: http://www.ine.gov.bo/pdf/actest/AE_2009_855.pdf, Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

W roku 2008 całkowity przepływ osób podróżujących drogą lotniczą wyniósł 790319, o 7,43% mniej niż w roku 2007, kiedy wynosił 853727. Spadek w turystyce przyjazdowej wyniósł 6,13%, a wyrażony liczbowo wyniósł 25000 przyjazdów. W 2008 roku zarejestrowano przybycie 382802 podróżnych, z których 159389 stanowili podróżni krajowi i 223413 podróżni z obcych krajów.

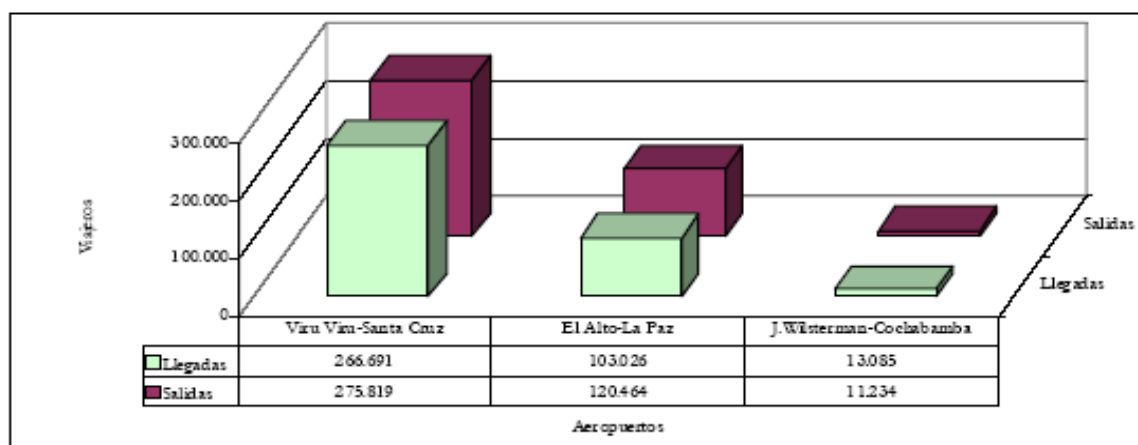
Przyjazdy do kraju spadły o 6,13% w roku 2008 w porównaniu do roku 2007, wytłumaczeniem tego jest spadek w przyjazdach podróżnych zagranicznych i krajowych o 9,45% i 1,03%.

Spadek o wartości 5,59% odnotowano również w liczbie turystów przybywających do kraju liniami lotniczymi z krajów Ameryki Południowej. Liczbowo przedstawia się to następująco: 312913 podróżnych w 2008 roku i 331452 w 2007 roku. Podobnie, odnotowano spadek liczby pasażerów o wartości 12,13% przybywających do Boliwii liniami lotniczymi z Ameryki Północnej.

Głównymi lotniskami w Boliwii są lotniska: Viru Viru w mieście Santa Cruz de la Sierra, El Alto w La Paz i lotnisko Jorge'a Wilstermana w Cochabamba. Poniższy wykres przedstawia ruch międzynarodowy w powyższych lotniskach w 2008 roku.

Wyk. 3 Międzynarodowy ruch podróżnych na lotniskach w 2008 roku

BOLIVIA: FLUJO INTERNACIONAL DE VIAJEROS, POR AEROPUERTOS, 2008^(P)
 (En número de viajeros)

Źródło: http://www.ine.gov.bo/pdf/actest/AE_2009_855.pdf, Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

W roku 2008 przyloty międzynarodowych podróżnych obniżone zostały o 6,13% w porównaniu z rokiem 2007. Jest to spowodowane zmniejszeniem przepływu w portach lotniczych o 26,92% w Viru Viru, 11,25% w El Alto i 2,59% w J. Wilsterman.

2.8 Długość pobytu

Tabela 9 Procent podróżnych odwiedzających konkretne regiony oraz ich średnia długość pobytu w dniach

Cuadro N° 14 TURISMO RECEPTOR: PRINCIPALES LUGARES VISITADOS EN BOLIVIA Y ESTADÍAS, 2003		
LUGAR DE VISITA	PORCENTAJE DE VIAJEROS ENCUESTADOS SEGÚN LUGAR DE VISITA	ESTADÍA MEDIA EN EL LUGAR VISITADO (NÚMERO DE DÍAS)
La Paz	23,6	6,4
Santa Cruz	16,9	10,5
Copacabana	8,6	2,0
Cochabamba	7,1	10,6
Salar de Uyuni	6,0	3,2
Potosí	5,1	3,4
Sucre	4,6	6,4
Tiwanaku	2,7	1,2
Coroico	2,5	3,0
Isla del Sol	2,4	1,3
Lago Titicaca	2,1	3,2
Oruro	1,9	3,9
Rurrenabake	1,5	5,6
Samaipata	1,4	5,2
Tupiza	1,3	2,6
Misiones Jesuíticas ⁽¹⁾	1,1	5,6
Sorata	0,9	3,1
Tarija	0,9	7,2
Trinidad	0,6	11,1
Yacuiba	0,5	3,1
Montero	0,5	4,2

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO

Źródło: <http://www.turismoruralbolivia.com/img/encuestagasto.pdf>

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

2.9 Miejsca zakwaterowania

Tabela 10 Miejsca zakwaterowania turystów zagranicznych z uwzględnieniem kraju pochodzenia

Cuadro N° 7 TURISMO RECEPTOR: TIPO DE HOSPEDAJE PREFERENTEMENTE UTILIZADO, SEGÚN PAÍS Y REGIÓN DE RESIDENCIA, 2003 (En porcentaje)						
PAÍS Y REGIÓN	ALOJAMIENTOS	CASA DE FAMILIARES Y AMIGOS	HOTELES	RESIDENCIALES	OTROS	TOTAL
GENERAL	5,2	20,0	44,4	18,7	11,6	100,0
Alemania	2,6	15,6	34,3	31,9	15,6	100,0
Argentina	7,5	34,8	46,3	5,3	6,2	100,0
Australia	3,2	0,6	42,7	46,5	7,0	100,0
Brasil	2,7	25,0	61,0	6,6	4,8	100,0
Chile	2,7	17,1	54,3	21,5	4,4	100,0
España	4,0	13,9	40,1	19,9	22,2	100,0
Estados Unidos	2,1	32,3	42,1	11,3	12,2	100,0
Francia	8,5	7,7	37,3	27,8	18,7	100,0
Italia	4,6	10,8	40,7	25,3	18,7	100,0
Perú	13,9	25,0	38,9	13,3	9,0	100,0
Reino Unido	2,4	4,6	47,1	31,9	14,0	100,0
Suiza	5,7	19,5	31,4	28,9	14,5	100,0
Sudamérica	10,4	18,0	52,1	13,1	6,4	100,0
Norteamérica	4,5	16,5	46,9	17,0	15,2	100,0
Centroamérica	3,4	11,4	75,0	8,0	2,3	100,0
Europa	4,5	8,5	32,7	33,8	20,4	100,0
Asia	6,3	11,3	39,4	27,5	15,5	100,0
Oceanía	3,8	0,0	42,3	42,3	11,5	100,0
África	23,1	0,0	38,5	23,1	15,4	100,0

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA

Źródło: <http://www.turismoruralbolivia.com/img/encuestagasto.pdf>

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Prawie połowa turystów zagranicznych wybiera hotele jako miejsce zakwaterowania w Boliwii. Sytuacja ta nie powinna budzić zdziwienia, jako że Boliwia, będąc jednym z najbiedniejszych i zarazem najtańszych krajów Ameryki Południowej, umożliwia zakwaterowanie w hotelach za bardzo niewielkie kwoty. Kolejnie znalazły się apartamenty, również bardzo tanie, domy znajomych i przyjaciół, inne miejsca zakwaterowania oraz alojamientos¹⁵.

¹⁵ Według opisu znalezionej na stronie Boliwijskiego Urzędu Statystycznego są to wszystkie miejsca, w które regularnie lub okazjonalnie oferują noclegi dla turystów.

2.10 Dochody z turystyki przyjazdowej

Tabela 11 Przychody z turystyki przyjazdowej

Major destinations	Series ¹	International Tourism Receipts			
		(US\$ million)			Share (%)
		2006	2007	2008*	2008*
Americas		154,503	171,295	188,355	100
Argentina	TF	3,344	4,314	4,633	2.5
Aruba	TF	1,080	1,255	1,412	0.7
Bahamas	TF	2,056	2,187	2,153	1.1
Barbados	TF	1,057	1,199	1,192	0.6
Bolivia	TF	244	292	275	0.1
Brazil	TF	4,316	4,953	5,785	3.1
Canada	TF	14,642	15,333	15,106	8.0
Chile	TF	1,213	1,478	1,757	0.9
Colombia	VF	1,554	1,669	1,844	1.0
Costa Rica	TF	1,732	2,029	2,250	1.2
Cuba	TF	2,127	2,141	2,267	1.2
Dominican Rep.	TF	3,917	4,064	4,176	2.2
Ecuador	VF	490	623	763	0.4
El Salvador	TF	793	847	894	0.5
Guatemala	TF	919	1,055	1,068	0.6
Honduras	TF	488	557	621	0.3
Jamaica	TF	1,870	1,910	1,984	1.1
Mexico	TF	12,177	12,852	13,289	7.1
Nicaragua	TF	231	255	276	0.1
Panama	TF	960	1,185	1,408	0.7
Peru	TF	1,570	1,723	1,991	1.1
Puerto Rico	TF	3,369	3,414	3,644	1.9
United States	TF	85,720	96,712	110,090	58.4
Uruguay	TF	598	809	1,042	0.6
Venezuela	TF	768	817	895	0.5

Źródło: UNWTO Tourism Highlights 2009 Edition

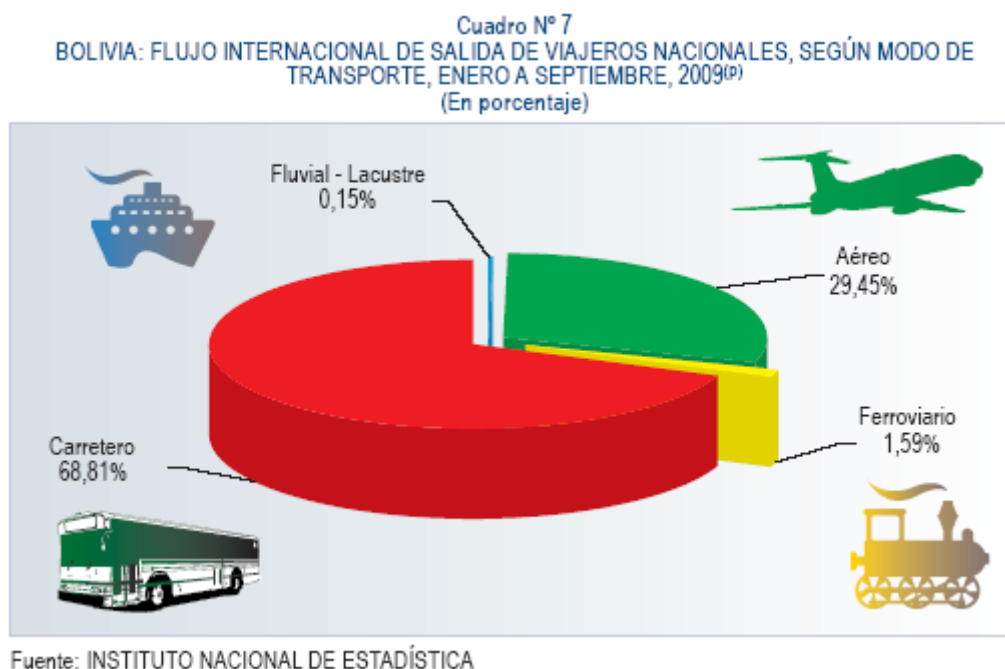
Dochody z turystyki w Boliwii w 2008 roku osiągnęły 275000 US\$. Wśród krajów regionu amerykańskiego jest to najniższy dochód. Stanowi on zaledwie 0,1% dochodu całego regionu.

Rozdział III

Rynek Emisji Turystycznej

3.1 Liczba i kierunki zagranicznych wyjazdów turystycznych

Ryc. 6 Międzynarodowy ruch wyjazdowy według środka transportu Źródło:
<http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf>

Źródło: <http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf>,

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Tabela 12 Międzynarodowy ruch wyjazdowy według środka transportu

Cuadro N° 4
BOLIVIA: FLUJO INTERNACIONAL DE SALIDA DE VIAJEROS NACIONALES, SEGÚN MODO DE TRANSPORTE, ENERO A SEPTIEMBRE 2008 - 2009^(p)
(En número de viajeros)

MODO DE TRANSPORTE	ENERO A SEPTIEMBRE 2008	ENERO A SEPTIEMBRE 2009	VARIACIÓN ABSOLUTA	VARIACIÓN PORCENTUAL
TOTAL	432.240	470.003	37.763	8,74
Aéreo	136.013	138.437	2.424	1,78
Carretero	288.157	323.415	35.258	12,24
Ferroviario	7.415	7.463	48	0,65
Fluvial-Lacustre	655	688	33	5,04

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA

Źródło: <http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf>,

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Tabela 13 Inne kraje odwiedzane przez Boliwijczyków

Cuadro N° 8 TURISMO EMISOR: PRINCIPALES PAÍSES VISITADOS EN EL EXTERIOR, 2003 (En porcentaje)	
PAÍS VISITADO	PARTICIPACIÓN PORCENTUAL
TOTAL	100,0
Chile	21,3
Argentina	21,0
Brasil	10,4
Perú	9,4
España	8,5
Estados Unidos	5,9
Paraguay	4,3
Italia	2,2
Colombia	2,1
Francia	2,0
Alemania	1,8
México	1,3
Reino Unido	1,3
Venezuela	1,2
Suecia	1,1
Japón	1,0
Resto del Mundo	5,4

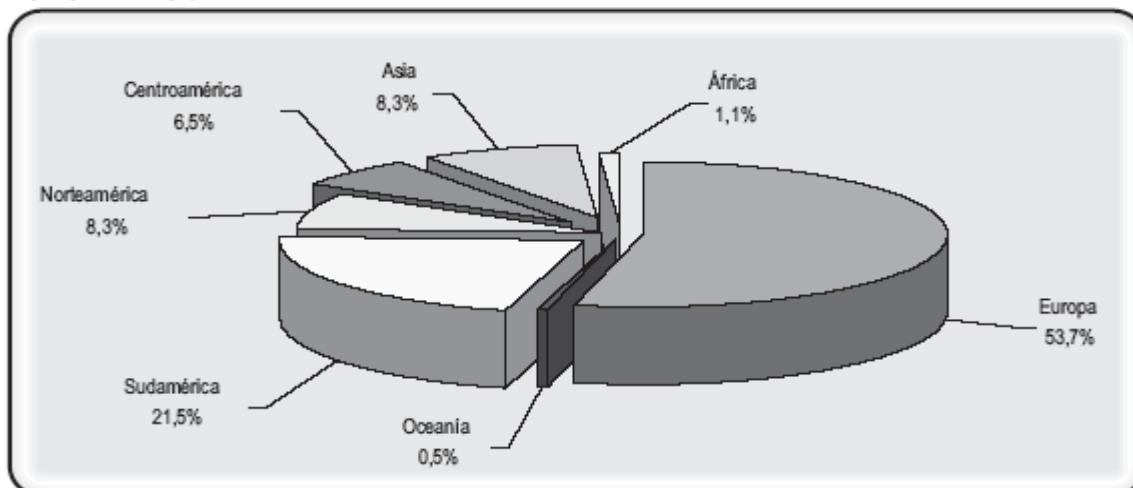
Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO

Źródło: <http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf>,

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Najczęściej odwiedzanymi przez Boliwijczyków krajami są kraje sąsiadujące z Boliwią, tzn. Chile, Argentyna, Brazylia i Peru. W Europie Na pierwszym miejscu znalazła się Hiszpania, na drugim Włochy. Jest to ściśle związane z podobieństwem językowym występującym pomiędzy tymi krajami a Boliwią. Boliwijski urząd statystyczny nie wspomina nic o wyjazdach swoich obywateli do Polski.

TURISMO EMISOR: REGIONES VISITADAS EN EL EXTERIOR, 2003
(En porcentaje)

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO

Źródło: <http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf>,

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

W przypadku podróży pomiędzy regionami światowymi można zaobserwować, że 53,7% podróżnych z Boliwii wyjeżdża do Europy, 21,5% do krajów Ameryki Południowej i 8,3% do krajów Ameryki Północnej.

3.2 Profil turystów

Tabela 15 Zagraniczne wyjazdy Boliwijczyków ze względu na sposób organizacji podróży

Cuadro N° 7
TURISMO EMISOR: SITUACIÓN DE VIAJE, SEGÚN PRINCIPAL PAÍS Y REGIÓN DE DESTINO, 2003
(En porcentaje)

PAÍS Y REGIÓN	EN FAMILIA	EN GRUPO	SOLO	TOTAL
GENERAL	19,5	6,3	74,2	100,0
Argentina	28,7	4,4	66,9	100,0
Brasil	18,6	7,5	73,9	100,0
Chile	12,6	6,2	81,2	100,0
España	12,1	2,3	85,6	100,0
Estados Unidos	24,4	1,7	74,0	100,0
Paraguay	14,1	7,3	78,5	100,0
Perú	21,6	12,7	65,7	100,0
Sudamérica	16,4	14,6	69,0	100,0
Norteamérica	33,3	3,0	63,6	100,0
Centroamérica	9,6	21,2	69,2	100,0
Europa	19,2	4,0	76,8	100,0
Asia	24,2	7,6	68,2	100,0
Oceanía	75,0	0,0	25,0	100,0
África	0,0	11,1	88,9	100,0

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO

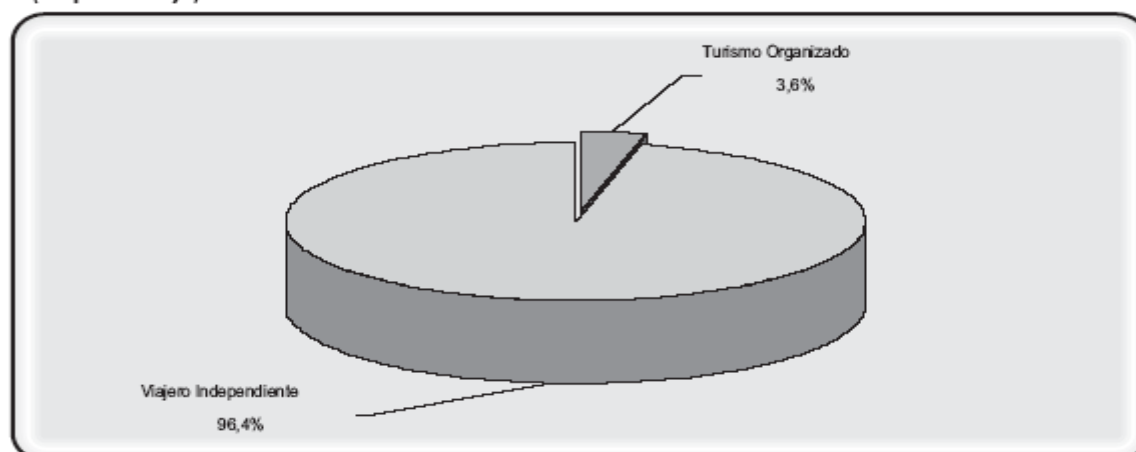
Źródło: <http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf>,

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Większość podróży odbywanych przez rezydentów Boliwii koncentruje się w sektorze podróży indywidualnych, tzn. 74,2%, 19,5% osób podróżuje z rodziną a jedynie 6,3% stanowią wyjazdy grupowe.

Tabela 16 Zagraniczne wyjazdy Boliwijczyków ze względu na sposób organizacji podróży

TURISMO EMISOR: CONDICIÓN DE VIAJE DE LOS TURISTAS, 2003
(En porcentaje)

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO

Źródło: <http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf>,

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Prawie całość rezydentów Boliwii (96,4%) podróżuje indywidualnie, bez korzystania z usług agencji turystycznych. Jedynie 3,6% z nich korzysta z turystyki

zorganizowanej. Jak zwykle wytłumaczeniem tego jest czynnik finansowy. Obywatele zazwyczaj organizują sami swoje podróże, ponieważ są znacznie tańsze niż te oferowane przez przedsiębiorstwa turystyczne.

3.3 Cele wyjazdów

Tabela 17 Motywy podróżowania ze względu na kraj docelowy

TURISMO EMISOR: MOTIVO DE VIAJE POR PAÍS DE DESTINO. 2003 (En porcentaje)							
MOTIVO DE VIAJE	ARGENTINA	BRASIL	CHILE	ESPAÑA	EE.UU.	PARAGUAY	PERÚ
GENERAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Asistencia a Ferias	5,1	4,7	21,1	1,4	6,6	5,1	7,5
Negocios	2,6	5,9	36,4	0,6	5,4	4,0	4,2
Congresos y/o Seminarios	4,8	13,2	4,5	4,0	5,8	9,6	6,8
Deportes	0,3	0,5	0,0	0,0	0,0	4,0	0,0
Estudios	3,6	4,9	1,9	7,5	11,6	3,4	2,9
Investigación y Desarrollo	0,6	3,3	0,8	1,1	2,5	5,6	1,6
Motivos Religiosos	1,3	1,2	0,5	0,9	0,8	1,1	1,3
Salud	5,0	2,4	3,2	0,9	3,3	1,1	2,3
Trabajos Eventuales	6,6	17,9	1,8	27,9	7,9	18,6	8,3
Vacaciones	21,3	26,6	24,3	31,0	26,9	18,6	32,2
Visitas a Familiares o Amigos	48,3	18,8	5,2	24,4	28,1	28,8	30,9
Otros	0,6	0,7	0,3	0,3	1,2	0,0	2,1

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO

Źródło: <http://www.inc.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf>,

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Motywy podróży podzielone zostały na:

- Udział w targach
- Biznes
- Kongresy i seminaria
- Uprawianie sportu
- Studia
- Badania i rozwój
- Motywy religijne

- Zdrowotne
- Pracy tymczasowej
- Wakacyjne
- Odwiedziny rodziny i przyjaciół
- Inne

Tabela 18 Motywy podróżowania ze względu na region docelowy

TURISMO EMISOR: MOTIVO DE VIAJE POR REGIÓN DE DESTINO, 2003 (En porcentaje)							
MOTIVO DE VIAJE	SUD-AMÉRICA	NORTE-AMÉRICA	CENTRO AMÉRICA	EUROPA	ASIA	OCEANIA	ÁFRICA
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Asistencia a ferias	8,2	3,0	9,6	0,5	1,5	0,0	11,1
Negocios	2,9	0,0	3,8	1,9	12,1	25,0	0,0
Congresos y/o Seminarios	18,7	15,2	11,5	3,1	3,0	0,0	11,1
Deportes	3,5	0,0	34,6	0,0	0,0	25,0	0,0
Estudios	4,1	9,1	3,8	12,7	10,6	0,0	0,0
Investigación y Desarrollo	2,9	0,0	1,9	1,2	4,5	0,0	11,1
Motivos Religiosos	1,8	1,5	5,8	1,2	1,5	0,0	0,0
Salud	0,6	3,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Trabajos eventuales	21,1	12,1	7,7	20,4	31,8	0,0	44,4
Vacaciones	18,7	31,8	5,8	31,0	13,6	25,0	11,1
Visitas a familiares o amigos	16,4	22,7	9,6	27,2	19,7	25,0	11,1
Otros	1,2	1,5	5,8	0,7	1,5	0,0	0,0

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO

Źródło: <http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf>,

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

3.5 Inne informacje

Tabela 19 Średni czas pobytu w danym kraju w dniach

TURISMO EMISOR: ESTADÍA MEDIA, SEGÚN PRINCIPAL PAÍS DE DESTINO, 2003 (Número de días)	
PAÍS DE DESTINO	ESTADÍA MEDIA
GENERAL	11,7
Argentina	13,0
Brasil	11,4
Chile	4,6
España	19,7
Estados Unidos	16,7
Paraguay	10,8
Perú	7,4

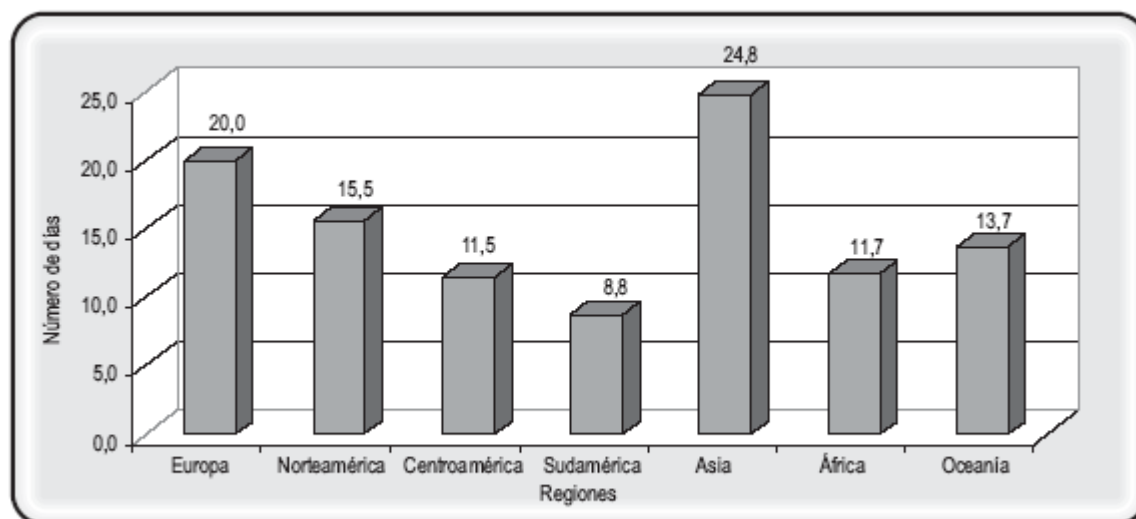
Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO

Źródło: <http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf>,

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Tabela 20 Średni czas pobytu w danym regionie w dniach

TURISMO EMISOR: ESTADÍA MEDIA, SEGÚN REGIÓN DE DESTINO, 2003
(Número de días)

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO

Źródło: <http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf>,

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Tabela 21 Średnie wydatki za granicą według kraju docelowego w dolarach USA

TURISMO EMISOR: GASTO MEDIO DE VIAJE EN EL EXTERIOR, SEGÚN PRINCIPAL PAÍS DE DESTINO, 2003
(En dólares estadounidenses)

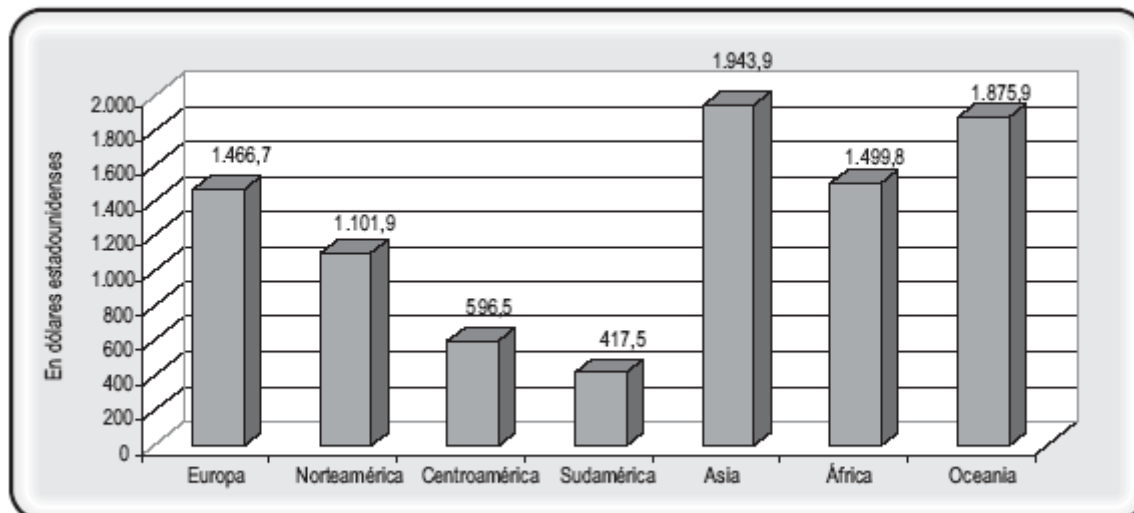
PAÍS DE DESTINO	GASTO MEDIO DE VIAJE
GENERAL	697,5
Argentina	431,7
Brasil	840,7
Chile	333,4
España	1.349,5
Estados Unidos	1.428,5
Paraguay	601,1
Perú	270,8

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO

Źródło: <http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf>,

Tabela 22 Średnie wydatki według regionu docelowego w dolarach USA

TURISMO EMISOR: GASTO MEDIO DE VIAJE EN EL EXTERIOR, SEGÚN REGIÓN DESTINO, 2003
(En dólares estadounidenses)

Fuente: INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
VICEMINISTERIO DE TURISMO

Źródło: <http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf>,

Rozdział IV

ZNACZENIE RYNKU TURYSTYCZNEGO KOSTARYKI DLA POLSKI

Instytut turystyki nie wyszczególnia w swoich statystykach przyjazdów mieszkańców Boliwii. Niestety także Boliwijski Urząd Statystyczny nie odnotował żadnych przyjazdów obywateli swojego kraju do Polski. Podróż do Europy dla przeciętnego Boliwijczyka jest niesamowicie ogromnym wydatkiem. Po rozmowie przeprowadzonej z poznanymi w Turynie Boliwijczykami można stwierdzić, że jedynie najbardziej zamożnych obywateli Boliwii stać na wyjazd do starego kontynentu. Jeżeli już taki wyjazd ma miejsce jest on najczęściej związany ze studiami lub pracą zarobkową. Z drugiej strony Boliwia dla Polaków jest nieco bardziej dostępna. Bilet lotniczy do tego kraju kosztuje ok. 4000 PLN. Jest to duży wydatek, aczkolwiek o wiele łatwiej osiągalny w Polsce niż w Boliwii.

PODSUMOWANIE

Boliwia to na pewno kraj nie odkryty i tajemniczy dla turystów z Polski. Jednak obywatele naszego kraju mogą zachwycić się Boliwią: jej surowością, naturalnym pięknem, zapierającymi dech w piersi widokami. Jest to z pewnością miejsce, gdzie poszukiwacze niecodziennych przygód, doznań, mocnych wrażeń, ludzie zafascynowani poznawaniem świata i innymi kulturami znajdą dla siebie ocean możliwości.

Po ostatnich wyborach prezydenckich Boliwia powoli choć nieustannie rozwija się.

Tabela 23 Międzynarodowe przyjazdy i wyjazdy w Boliwii

**BOLIVIA: FLUJO INTERNACIONAL DE LLEGADA DE VIAJEROS EXTRANJEROS, SEGÚN
MODO DE TRANSPORTE, ENERO A SEPTIEMBRE 2008 - 2009^(p)**
(En número de viajeros)

MODO DE TRANSPORTE	ENERO A SEPTIEMBRE 2008	ENERO A SEPTIEMBRE 2009	VARIACIÓN ABSOLUTA	VARIACIÓN PORCENTUAL
TOTAL	432.424	474.089	41.665	9,64
Aéreo	164.390	175.683	11.293	6,87
Carretero	263.890	293.866	29.976	11,36
Ferroviano	3.441	3.825	384	11,16
Fluvial-Lacustre	703	715	12	1,71

**BOLIVIA: FLUJO INTERNACIONAL DE SALIDA DE VIAJEROS NACIONALES, SEGÚN MODO
DE TRANSPORTE, ENERO A SEPTIEMBRE 2008 - 2009^(p)**
(En número de viajeros)

MODO DE TRANSPORTE	ENERO A SEPTIEMBRE 2008	ENERO A SEPTIEMBRE 2009	VARIACIÓN ABSOLUTA	VARIACIÓN PORCENTUAL
TOTAL	432.240	470.003	37.763	8,74
Aéreo	136.013	138.437	2.424	1,78
Carretero	288.157	323.415	35.258	12,24
Ferroviano	7.415	7.463	48	0,65
Fluvial-Lacustre	655	688	33	5,04

Źródło: <http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf>,

Instituto Nacional de Estadística (Narodowy Instytut Statystyczny)

Jak wynika z powyższych tabel międzynarodowy ruch przyjazdowy i wyjazdowy z Boliwii utrzymany jest względnie na jednolitym poziomie. W miarę rozwoju globalizacji oraz związanym z nią przepływem informacji ruch turystyczny w Boliwii ma szansę na wzrost. Jednak zanim to nastąpi Boliwia musi uporać się kilkoma problemami. Pierwszym jest brak infrastruktury drogowej. Boliwia posiada najbardziej niebezpieczną drogę na świecie. Drugim problemem są kartele narkotykowe, które silnie oddziałują na sytuację w kraju. Aby zachęcić turystów do przyjazdu rząd Boliwii musi zainwestować środki w walkę z przestępczością, unowocześnienie infrastruktury i wreszcie promocję kraju za granicą. Ta ostatnia może odegrać w przyszłości tego kraju znaczącą rolę, może bowiem w dużej mierze sfinansować wymagane do rozwoju inwestycje. Boliwijczycy są wspaniałymi ludźmi, bardzo chętnymi do pomocy i ciepłymi. Kraj jest niesamowicie bogaty w dobra naturalne i warunki pozwalające na uprawianie wielu rodzajów turystyki. Obecnie poszukiwacze mocnych wrażeń odwiedzający Boliwię na pewno nie będą zawiedzeni, a w przyszłości w miarę rozwoju kraju także zwykli urlopowicze powinni wrócić zadowoleni z wyprawy.

Bibliografia

Instituto Nacional de Estadística – Narodowy Instytut Statystyczny

National Geographic Polska, nr 2 luty 2009 s. 1 “Altiplano – tam, gdzie Boliwia sięga nieba”

Biblioteka kongresu USA, Oddział Badań Federalnych, studium kraju Boliwia

Barometr Światowej Turystyki UNWTO, edycja 7, nr 3 październik 2009

<http://Encyklopedia.pwn.pl/haslo.php?id=4573823>

http://laniel.free.fr/INDEXES/GraphicsIndex/LA%20PAZ%202/La_Paz_400.jpg

<http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/samerica/bo.htm>

<http://www.turismoruralbolivia.com/img/encuestagasto.pdf>,

<http://www.bolivia.pl/podstawowe%20dane.html>

http://www.lachmanski.pl/doc_practical_info/BOLIWIA.pdf,

<http://szukaj.cytaty.info/cytaty/odkry%C4%87/1>

<http://www.wakacjeprzewodnikiem.pl/ameryka-poludniowa/bolivia-przewodnik.html>

http://www.bylandwaterandair.com/images/peru/islas_flotantes_lago_titicaca.jpg

Spis Tabel:

Tabela 1 Przyjazdy turystów w regionie Ameryki Źródło: UNWTO Tourism Highlights 2009 Edition.....	16
Tabela 2 Wskaźniki przyjazdów turystycznych do Boliwii.....	17
Tabela 3 Kraje z których przyjeżdżają turyści do Boliwii oraz częstotliwość odwiedzin...	20
Tabela 4 Struktura turystów zagranicznych według tego z kim podróżują turyści.....	22
Tabela 5 Motywy przyjazdów turystów do Boliwii.....	23
Tabela 6 Rodzaje aktywności turystycznej w Boliwii turystów z różnych krajów.....	24
Tabela 7 Międzynarodowy przepływ osób podróżujących drogą lądową w latach 2008 - 2009.....	25

Tabela 8 Międzynarodowy przepływ osób podróżujących drogą lotniczą w latach 2007 - 2008.....	27
Tabela 9 Procent podróżnych odwiedzających konkretne regiony oraz ich średnia długość pobytu w dniach	29
Tabela 10 Miejsca zakwaterowania turystów zagranicznych z uwzględnieniem kraju pochodzenia.....	30
Tabela 11 Przychody z turystyki przyjazdowej.....	31
Tabela 12 Międzynarodowy ruch wyjazdowy według środka transportu.....	32
Tabela 13 Inne kraje odwiedzane przez Boliwijczyków.....	33
Tabela 14 Regiony na świecie odwiedzane przez Boliwijczyków.....	34
Tabela 15 Zagraniczne wyjazdy Boliwijczyków ze względu na sposób organizacji podróży	34
Tabela 16 Zagraniczne wyjazdy Boliwijczyków ze względu na sposób organizacji podróży	35
Tabela 17 Motywy podróżowania ze względu na kraj docelowy Źródło: http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf ,	36
Tabela 18 Motywy podróżowania ze względu na region docelowy.....	38
Tabela 19 Średni czas pobytu w danym kraju w dniach.....	38
Tabela 20 Średni czas pobytu w danym regionie w dniach.....	39
Tabela 21 Średnie wydatki za granicą według kraju docelowego w dolarach USA.....	39
Tabela 22 Średnie wydatki według regionu docelowego w dolarach USA.....	40
Tabela 23 Międzynarodowe przyjazdy i wyjazdy w Boliwii.....	41

Spis Rycin:

Ryc. 1 Mapa Boliwii	5
Ryc. 2 Flaga Boliwii	9
Ryc. 3 Godło Boliwii.....	10
Ryc. 4 La Paz	13
Ryc. 5 Pływająca wyspa na jeziorze Titicaca.....	15
Ryc. 6 Międzynarodowy ruch wyjazdowy według środka transportu Źródło: http://www.ine.gob.bo/pdf/Turismo2009/CartillaTurismo.pdf	32

Spis wykresów:

Wyk. 1 Przyjazdy turystów zagranicznych ze względu na miejsce pochodzenia w 2008 roku14

Wyk. 1 Przyjazdy zagranicznych podróżnych drogą lądową na przejściach granicznych w latach 2008 – 2009 w poszczególnych przejściach granicznych.....26

Wyk. 3 Międzynarodowy ruch podróżnych na lotniskach w 2008 roku20